

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Institvto S. Ignatii Societatis Iesv Fvndatoris. Libri Qvinque

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1665

XXVIII. Ignatij socij Parisiis Venetias petunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10840

quibus alius impulsus eam conuoluerit, aut quassare ac ne imminuere quidem vel vno lapidum valuit; accessere quin etiam prioribus alij; cuius planè Fabro, incrementi merces, & gloria debetur. Nam erat hominis mira dexteritas, in colloquijs familiaribus pietatis sale condiendis; de qua cum ageretur, suo quodam agebat proprio charactere, tam simplici, atque ingenno, vt ab exquisita illius arte, procul esse ars omnis videretur; tam valido tamen, & tam piè dissimulato pij sermonis imperio, vt subire illum in animos adstantium crederes, & eorum de quibus diceret affectus ijs insculpere. Ad hoc eorum in quos incidisset colloquijs immiscere sese admodum commiter, iisdem affici, eandem animi relaxationem cum ijs captare; sed temone paulatim occupato (sic aures vocauit Cleinens Alexandrinus, vt quibus animi totius nauigatio regitur) prouectum sermonem, in suam sententiam flectere, quæ vnâ spectabat animæ salutem, efficeretque, vt nihil minus agentes, nihil magis egisse se deprehenderent, quàm quod minus agere cogitarent, inde nemini suspectus esse, aperti martis imagine mouere neminem (qua solent ad defensionem ij quoque accingi, qui aliunde vinci optant) nullum ab sua consuetudine auertere, iucunda de cætero multumque amabili. Per hæc æternorum lumen potens, & multiplex, pæne absque sensu insinuabat medullis audientium intimis, ex quo morum frequens admirandaque mutatio sequebatur. Præter hunc de diuinis agendi, tam omnibus gratum, industriumque modum, Exercitia S. Ignatij tam docta, peritaque tractabat manu, vt vel ipso iudice Ignatio, parem in eo genere non haberet. His itaque artibus tum Deo plurimos, tum tres Ignatio lectissimos socios peperit, Claudium Iaium, Pascasium Brouetum, Ioannem Codurium; omnes Theologiæ magisterio ornatos, Sacerdotio etiam priores duos. Claudius raro ingenio, & candidissima indole, Ancicij prope Gebennam natus. Pascasius Berancurtij haud procul Ambiano, Ioannes Ebreduni Delphinatus metropoli. Sic decem omninò fuere primi Societatis Patres, qui numerus multarum hæreticis fabularum argumentum fuit. Denarium apud Pythagoram ait Misenus Calui nista, fuisse cognominatum ex Atlante, quare primis illis qui ad Societatem iungendam conuenerant, non ab re contigisse vt eum efficerent numerum, Iesuitas nimirum perinde Papatum sustentare, vt *Vertice supposito sidera fulcit Atlas*. Iustitius in eum numerum scriptor eruditus, & pius Florimundus Remundus libro de ortu hæres. Deum videlicet pondere, numero, & mensura, omnia digerentem, hac etiam decade quæ Societatis fundamentum erat omen edidisse rerum ab ea gerendarum, forèque hoc decumanum mare, quod esset aliquando Lutheri piraticam depressurum. Atque hi quoque tres socij prioribus additi dum alij instaurant, sua tunc primum vota nuncuparunt, eodem Virgini Assumptæ die festo, eademque ad Montem Martirum in ædè; quam vororum instauracionem, annis duobus iterarunt 1535. & 36. quibus Parisiis sustiterunt.

Sub hæc Francisci S. soprziæ obitu, controuerti capit Ductus Medio-XXVIII.
T t 2 lanensis

Ignatij socij
Parisijs Ve-
netias perunt.

lanensis inter Carolum quintum Imperatorem, & Franciscum primum Regem Christianissimum, iamque Imperatoris exercitus, Germano, Hispano, & Italo milite confertus Salios intrarat. Quæ res Ignatij socios Ianuarij tantum vigesimo quinto ann. 1537. Venetias ex condicito ituros pepulit ad maturandum in Italiam transitum priusquam à militibus clauderetur. Quare paucis, tantisper hærentibus ad componendam communem reculam, & diuidendas pauperibus, eius reliquias, cæteri Nouemb. 5. anno 1536. proficiscuntur Melodunum milliariibus triginta Parisijs dissitum, inde cum alij aduenissent vnà Venetias iter arrepturi. Eorum aduentum dum illic cum alijs Simon Rodericius expectant, diuinæ pignus beneuolentiæ accepit, valetudine affectus graui, eademque, contra quam futurum putaretur, mirabiliter liberatus; huic improuiso humorum concursu intumuit humerus; exin valida febris, ex qua, iuncto dolore humeri abscedentis, tota nocte, iactari, humique voluari (erat hic eius, & comitum in tenui hospirio lectus) sed vrebatur iacentem morbo peior, morarum necessitas, quas, dum excoquitur ad suppurandum tumor, iuicere socijs cogebatur, fortassis enim viarum comitatus intercludendos interea, vel se ab socijs & quod consequens erat, ab omni solatio deserendum. Quamuis ergo afflicto, seges patientiæ cara erat, ne tamen per illam, ingentis boni spes sibi deperiret, Deo supplicis intimo, affectu flens institit vt flecti meritis sanctorum comitum dignaretur, se quidem illorum Societate, & militia indignum, in quam illos ducebat Ignatius, sed iis ad hoc suam donaret sanitatem vt se pro seruo vterentur, huic se muneri libentissimè addictum cupere. Eodem reliqui ardore à Deo flagitabant ne quem dedisset Ignatio socium, eripi sineret; neque committeret vel iter omnibus intercludi, vel relicto vno mærentes abscedere. Non lentæ ad cælum hæc preces fuerè, ratas fecit Deus adeo euidenti supra morbi naturam miraculo vt immissus ad hoc Simoni videretur, quo intelligerent peculiarem erga se Dei curam nolentis penitus vt vel vno imminuerentur, idque tam euidenti prodigio cauentis. Noctè in summis doloribus traducta, sub crepusculum diei, obrepit aegroto breuis quies, inde nec febris, nec tumor, nec vestigium tumoris; excitatus omnia comperit vanuisse, detumuisse, absterfa esse, paucis denique interiectis horis, qui Parisijs resederant socij cum venissent, lati omnes, lætæ; & alacrem secum abduxerunt. Hoc Simon documento, vetus propositum sic corroborauit magistro Ignatio per aduersa quæuis constanter inhaerendi, vt affixam sibi post biduum à fratre, & à ciue suo amicissimo potentem remoram veluti ludens excussisset. His vbi patuit Simonem præter quod animo finxerant, non rediturum abiisse, factumque assectatorem Ignatij, consecuti mox equis cursorijs breui assequuntur, primusque delapsus ex equo frater, in amplexum fratris cum lacrymis ruit, supplicat, obtestatur, admouetque vim, & artem omnem quam ad auertendum à suscepto fratrem naturæ impetus dictabat; alioqui futurum ab Lusitania se perpetuò exulem, ne coram cernere cogeretur intabescentem dolori, & luctui matrem; & improperantem sibi crudelem filij;

iacturam

facturam, quem supremis verbis moriturus pater maternæ sollicitudini tanto amore commendasset Pietati parentum, addebat amicus æquitatis iuramentas esse spes sumptusque fallere quibus ab rege fuerat ad scientias prouectus, regis certè obsequiis occupandas, non affectationi vnius homuli vndique expulsi, vndique profugi, & illum nunc etiam quò nesciret trahentis. Verùm nec germani mollita lacrymis, nec rationibus amici, vel vngue transuerso Simonis constantia de gradu cessit in quo illum Deus statuerat. Sic ergo vtrique satisfecit vt videretur propior ad eos secum abducendos, quàm ipsi ad eum secum in urbem reducendum. Quare Parisios, vbi cum eo studiis operam dederant, re plane infecta redierunt.

Ne Xauerio quidem sui aliquot sinistri occurfus defuerunt. Prior tam excelfo animo valde impar dignitatis canonicæ Pampelonæ ineundæ diploma, abeunti Parisiis redditum. At generosa mens, & capax, mundumque quantus est vniuersum, crucis cui se confixerat amore, fastu nobili calcatura, ne aspectu quidem id munus dignatus est, nedum illius fucò motus. Maius aliud Ignatij, & vitæ cum Ignatio, incauto feruore amittendæ, discrimen adiit. Vitæ enim decursæ vestigia sigillatim apud se relegens, rationibus cum Deo subductis, decreuit sanctorum exemplo contracta apud illum culparum nomina, pœnis voluntariis delere. Cumque is membris habilibus, & mire agili, ad saltum, cursumque corpore se olim plusculum gauisum meminisset, gloriatumque præ studentibus alijs (quorum tunc erat Parisiis saltus vsitatum ingenij laxamentum) sibi inane placuisse, culpæ leuissimæ, pœnas ab se exegit grauissimas luculento sane indicio, grauiori culpa quam in se plecteret caruisse. Funiculos itaque multis asperos nodis ad stringenda brachia, & crura, genuum tenus adhibuit, & eo tormenti viatico, iter cum socijs in Italiam cepit, crescente ad omnem progressum cruciatu; sed natura post dies aliquot, ardorem animi deferente, humi se solutis repente viribus abiicit, negans posse vltèriùs mouere. Dolorem augebat aperiendi mali necessitas, veritus ne sancto feruori daretur, quod suis peccatis reponendum putarat. Sed fuit rogantibus socijs, & remedium iterque vrgentibus denique cedendum. Hæsit stupens, ac dolens nouitate periculi eorum charitas, dum vident circum arrosas carnes, ita funiculis increuisse, vt eos penitus mergerent, sublatum illicò deportant in vicinum pagum, chirurgum accersunt natione Gallum, qui vt sectionem necessario vsurpandam, sectionis tamen animaduertit discrimen euidentem artem & animum despondit, monens ferrum haud posse carnibus, tutò neruis intactis, inseri, & saluo quod hinc sequebatur membrorum officio, eius curationem mali ad Deum spectare, cuius causa optimus iuuenis id sibi acciussset. His vna opera, spem simul detrahi, addique sibi comites sentire; & hoc maiori Dei fiducia quo iam nihil suberat quod humanitus expectarent. Recentis ergo in Simonem gratiæ memores, confidenter Deo communibus votis, curam representant consueta erga se ipsius bonitatis tantopere hæctenus, ne quis illorum aut corpore, aut mente periret sollicitam;

XXIX.

Xauerij ardor in vexando corpore, & desperata inde valetudo miraculo restituta.